

Jaarverslag 2016

Provinciale commissie Noord-Brabant

Commissie Brabant, 25 januari 2016

V.l.n.r.: rij achter: Tom van Eekelen, Frans van Gessel, Joost Ankone, Stefan Sweijen, Harrie Boot, Peter van Schee. rij voor: Miriam van den Dries, Annemiek van der Made, Gerard van der Vliet, Huub Oome, Janneke Hille

Missend op foto: Jan van Gils, Ad Spanjers. Adviseurs: Judith Toebast en Harrie Maas

Inleiding

Erfgoedvereniging Heemschut is de grootste en één van de oudste particuliere verenigingen voor bescherming van cultuurmonumenten. Sinds 1911 zetten actieve burgers zich in voor de waardering en het behoud van waardevolle monumenten en cultuurlandschappen in Nederland. Dit werk doen we met de inzet van vrijwilligers deskundig zijn. Alle provincies en de hoofdstad Amsterdam hebben een eigen provinciale commissie, die lokaal te werk gaat. De leden van deze commissies laten hun stem horen als cultuurhistorische waarden in het geding zijn. Dat doen ze het liefst vooraf, door gemeenten en provincies te wijzen op de cultuurhistorische waarden van het gebouwde en aangelegde erfgoed. Op basis van meldingen ondernemen ze actie om gebouwen en gebieden te behoeden van achteruitgang en ondergang.

Voor u ligt het jaarverslag van de provinciale commissie Noord-Brabant. Dit verslag bevat een overzicht van de behandelde projecten, geschreven (al dan niet in concept verkerende) beleidsstukken, en andere activiteiten die de commissie in 2016 heeft bijgewoond. In 2016 zijn er zeven vergaderingen gehouden. De vergaderingen vonden plaats op onze vaste vergaderlocatie, het provinciehuis te 's-Hertogenbosch.

In 2016 hebben er enkele veranderingen in de commissie plaatsgevonden. Heer Harrie Boot heeft het werk als secretaris en penningmeester eind 2015 overgedragen aan dhr. Stefan Sweijen (secretaris) en dhr. Frans van Gessel (penningmeester). Dhr. Harrie Boot blijft wel actief als commissielid. Mevr. Denise Huntjes is begin 2016 als aspirant lid begonnen in de commissie. Helaas heeft ze besloten geen actief lid te worden van de commissie. De commissie bestond in december 2016 uit de volgende leden en adviseurs:

Leden provinciale commissie Noord-Brabant:

Dhr. Ir. Jan van Gils (voorzitter)
Dhr. drs. Ir. Harrie Boot
Mevr. drs. Miriam van den Dries
Dhr. ing. Tom van Eekelen
Dhr. ing. Gerard van der Vliet
Dhr. Stefan Sweijen, MA (secretaris)
Dhr. drs. Ad Spanjers
Dhr. ing. Frans van Gessel (penningmeester)
Mevr. drs. Annemiek van der Made
Mevr. Janneke Hille, MSc
Dhr. ing. Huub Oome

Aspirant leden: Dhr. dr. Peter van de Schee, Dhr. Joost Ankone, MSc

Externe adviseurs:

Mevr. Ir. Judith Toebast
Dhr. drs. Harrie Maas (namens Monumentenhuis Brabant)

Adres secretariaat:

Stefan Sweijen
s.sweijen@gmail.com

In dit jaarverslag is gebruikgemaakt van eigen beeldmateriaal en foto's afkomstig van heemschut.nl

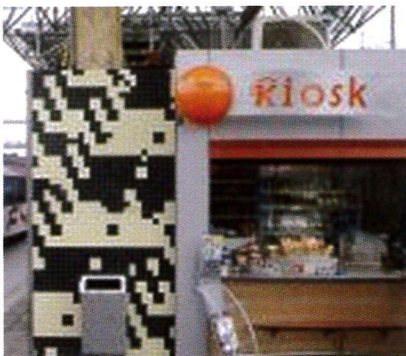

Asten

Asten - 'Anneke de Bruijn', Koningsplein 16 (verwaarlozing en sloopdreiging)

In Asten staat nog één van de drie panden overeind, die tot de woningen en winkels van Anneke de Bruijn behoorden. Dit is de winkel, die in zeer zorgwekkende en bouwvallige staat verkeert. Tegen de sloopvergunning heeft Heemschut een zienswijze ingediend. Hierna is ze in beroep gegaan. Heemschut wil minimaal dat er eerst een bouwhistorisch onderzoek verricht wordt. Er blijkt een oudere kern in te zitten. In januari 2017 volgt de uitslag van de Rechtbank. Naast Heemschut is ook Stichting Anneke de Bruijn actief tegen de sloop. De stichting en Heemschut werken goed samen.

Station Breda

Breda – NS – station, kiosken op perrons

De kiosken maken deel uit van het 'totaalkunstwerk' dat Peter Struycken in 1975 maakte voor het toen nieuwe treinstation van Breda. Dat bestond uit complexe tegelpatronen door het station heen, ontworpen door een computer. Uniek voor die tijd. De patronen kwamen onder meer terug in de voetgangerstunnel en in de kiosken. De tunnel ligt nog steeds verscholen onder de nieuwe perrons. Het plan bestond om deze tunnel ook zichtbaar te maken in de nieuwbouw door een dikke glasplaat op een perron te leggen. De betegelde 'kunsttunnel' zou dan zichtbaar blijven. Dat idee is nu toch van de baan. "Het bleek praktisch niet uitvoerbaar", zegt de projectmanager bij de gemeente Breda. De kiosken zijn wel behouden en in 2016 gerestaureerd.

Goddelijke Voorzieningskerk

Bergen op Zoom - Goddelijke Voorzieningskerk, Van Heelulaan 73

Deze rooms-katholieke kerk uit de wederopbouwperiode is vaak slachtoffer van vernielzucht geweest. Bisdom en parochie zijn het beu en hebben besloten tot sloop over te gaan. De kerk bevat een monumentaal wandkunstwerk van Jan Dijker. De gemeente, de werkgroep monumentale kunst van Heemschut en een dochter van de kunstenaar hebben (mede door crowdfunding) genoeg financiën bij elkaar gehaald om het kunstwerk te redden. Er wordt nog gezocht naar een herbestemming.

Bergen op Zoom - Waterschans

De schans is illegaal opgeschoond door bomen en platen te verwijderen. Hiervoor is grof geschut gebruikt, waardoor enkele cultuurhistorische relikten beschadigd zijn. Ze vallen wel te herstellen. In 2016 is er gestart met het herstel. In overleg met de RCE is er gekozen voor 80% herstel en 20% restauratie.

Luchtvaartmonument

Deurne - Huub van Doorneschool, Haspelweg

Er wordt gesproken over de laatst overgebleven technische school uit de wederopbouwperiode (1955). Voor de school is een sloopvergunning afgegeven. Via het landelijk bureau is ter ore gekomen dat het hoofdgebouw behouden zal blijven t.b.v. herbestemming. De Heemkundekring H.N. Ouwerling Deurne weet te melden dat er weer een nieuwe huurder is gevonden. Het hoofdgebouw en de kunstwerken blijven voorlopig behouden.

Etten – Leur, Obelisk in een plantsoen, Luchtvaartmonument , Rijsbergseweg 98, Graaf de Lambertplantsoen

Gedenknaald ten behoeve van het eerst opgestegen vliegtuig in Nederland in 1909. Het monument is in 1935 opgetrokken. Het onderhoud aan het monument, dat aan het verzakken was, is ondeskundig en zonder

vergunning uitgevoerd. De gemeente heeft toegegeven zonder vergunning te hebben gehandeld en heeft aangegeven alsnog de vergunningsprocedure te laten lopen.

Heeswijk - Willibrorduskerk

Deze kerk (uit 1895, neogotische stijl, ontworpen door Petrus Stornebrink) staat te koop, maar wel met een restauratieachterstand van 1,3 miljoen euro. Het kerkbestuur en het Monumentenhuis hebben Heemschut gevraagd om mee te denken over de toekomst van deze kerk.

Moerdijk - Sint-Stephanuskerk, Steenweg 49

Dit project loopt sinds 2012. De kerk uit 1956 zou gesloopt worden voor woningbouw. In 2015 komt de gemeente met voorstel voor behoud, er is een herbestemmingsonderzoek uitgevoerd. Hieruit bleek dat voor de toren wel een (gedeeltelijke) herbestemming mogelijk is. Inmiddels is er besloten dat de toren blijft staan, maar dat het kerkgebouw gesloopt gaat worden.

Mierlo

Mierlo - Broekstraat 63 & Weijer 8

Erfgoed Mierlo attendeerde Heemschut op de slechte staat van twee boerderijen in Mierlo. Heemschut neemt contact op met de gemeente en eigenaar en dringt waar nodig aan op handhaving.

Oosterhout-Breda - Hoogspanningstracé 380 kv

Problematiek rond de nieuw te realiseren hoogspanningsverbinding tussen Borsele en Tilburg (de Zuid-West 380 kv). Hiervoor zijn enkele alternatieven opgesteld. Heemschut heeft hierin gewaarschuwd voor de gevolgen voor het waardevolle culturele landschap ten noorden van Breda. Het onderzoek naar de tracés loopt nog steeds, TenneT is bezig met de tracébevestiging.

Oosterhout - beleidsstuk Kerkenvisie

In 2014 heeft de gemeente Oosterhout een kerkenvisie opgesteld. De visie was onvoldoende en werd door de gemeenteraad afgekeurd. Het plan wordt opgezet een nieuwe kerkenvisie te schrijven. In 2015 kwam het bericht dat de kerkenvisie niet door de gemeente werd opgepakt. De parochie heeft hierna wel een kerkenvisie opgesteld. Heemschut Brabant volgt het proces en ondersteunt waar nodig.

Oostenrijks huis

Oosterhout - 'Oostenrijks huis' Warandelaan 43

Vrijstaand huis van kunstenaar Niel Steenbergen. Het pand is in 2001 aangewezen als gemeentelijk monument wegens zijn architectuurhistorische belang als uniek voorbeeld van een chaletwoning uit de naoorlogse periode. In 2014 heeft gemeente Oosterhout besloten de monumentenstatus in te trekken, waardoor de eigenaar het pand kan gaan slopen. Heemschut heeft samen met het Cuypersgenootschap bezwaar gemaakt en beroep aangetekend tegen deze beslissing. Helaas bepaalde de rechter het beroep ongegrond. De chaletwoning was oorspronkelijk bedoeld voor op een andere locatie. Het 'Oostenrijkse' huis mag dus gesloopt worden.

Reusel- de Mierden - Fraterhuis, Groeneweg 9

Het Fratershuis, ontworpen in de jaren '50 door Jos. Bedaux, zou na besluit van B&W aangewezen worden als gemeentelijk monument. Dat standpunt veranderde toen Woningstichting de Zaligheden, eigenaar van het fraterhuis, aangaf dat herontwikkeling tot veertien seniorenwoningen en acht starterswoningen op die locatie economisch onhaalbaar is met behoud van het bestaande klooster. Het college verkoos die zorgwoningen boven de monumentstatus. Tegen deze keuze is bezwaar gemaakt. Het bezwaar is gegrond verklaard. Inmiddels zijn het Fraterhuis en omliggende Bedaux panden allen gemeentelijk monument.

Fratershuis

Sint-Janskerk

Roosendaal - Sint-Janskerk (Sint Jan de Doper), Markt 2

Door herbestemming in 2013 wordt het interieur van de kerk bedreigd (harde muziek en gebruik). In 2013 wordt, met goedkeuring van de monumentencommissie, een biechtstoel omgebouwd tot bar. Heemschut volgt de zaak in samenwerking met Stichting Beeld. Nader onderzoek van Heemschut leert dat de monumentencommissie onwettig blijkt en er wordt bezwaar tegen de vergunning gemaakt. In 2015 oordeelt de rechter dat de commissie niet deskundig was. In 2016 heeft de uitbater de opdracht teruggegeven aan het Monumentenfonds Brabant. Het Monumentenfonds Brabant heeft haar vastgoed portefeuille overgedragen aan BOEi, waardoor de kerk momenteel in eigendom is van BOEi. Helaas is de kerk nog steeds niet uit de gevarenszone. De nieuwe eigenaar wil de kerk ontdoen van haar ornamentiek.

Keenesluis

Standdaarbuiten - Keenesluis, Barlaaksedijk (geen nummer)

De Keenesluis aan de Barlaaksedijk is een voormalige schutsluis met aflatkanaal. Het oudste deel dateert van 1760, de sluis is in de loop van de 19^e eeuw verder uitgebreid. Mede dankzij Heemschut heeft de sluis de status van gemeentelijk monument verkregen. Er wordt nu gestreden voor restauratie en het beleefbaar maken van de sluis (o.a. door het terugplaatsen van scheprad en de sluis weer doorvaarbaar te maken). Heemschut heeft hierin een prominente rol door samen met bewoners en het waterschap tot restauratie te komen.

Tilburg - Indicia, Spoorlaan 350

Het pand is beplakt met kunststoffolie met naamsreclame. De gemeente had dit niet mogen toestaan, maar heeft dit wel gedaan. De omgevingscommissie ziet deze bestickering als een exces. Er is door de plaatselijke Heemkundekring, Cuypersgenootschap en Heemschut gevraagd te handhaven en er is bezwaar aangetekend. Bezwaar is gegrond verklaard en in 2015 wordt bepaald dat de bestickering verwijderd dient te worden op straffe van een dwangsom. In 2016 wordt er bemiddeld door de burgemeester zodat Indicia niet de dwangsom hoeft te betalen en ook niet de hele bestickering hoeft te verwijderen. Er wordt door partijen een tussenoplossing gekozen waarbij de bestickering blijft, maar in een simpelere toonzetting. Erfgoedverenigingen zijn hier niet blij mee, maar besluiten zich neer te leggen bij deze gang van zaken.

Tilburg - Stads Kantoor (zie ook onder UITGELICHT)

In 1971 is het stads Kantoor, een ontwerp van het architectenbureau Kraaijvanger, opgeleverd. Het stads Kantoor is ontworpen in samenhang met het Paleis – Raadhuis en andere monumentale gebouwen (Schouwburg, Kantongerecht, Heikese Kerk). Ook de ruimte rondom is doordacht ontworpen door Van den Broek en Bakema in samenspraak met Kraaijvanger. Het stads Kantoor en zijn omgeving worden bedreigd door de nieuwe plannen. Diverse actieve verenigingen volgen de ontwikkelingen. In 2016 is er een aanvraag gedaan om het pand de gemeentelijke monumentenstatus te laten verkrijgen.

Bredaseweg 546

Tilburg - buitenverblijf Heidepark, Bredaseweg 546

Buitenverblijf, dat eigendom is van de gemeente Tilburg, staat al jaren leeg en is sterk vervallen. Er is door verschillende partijen, waaronder Heemschut, gevraagd om het rijksmonument te onderhouden en minimaal wind- en waterdicht te maken. In 2015 is een nieuwe eigenaar gevonden die er een restaurant in wilde maken. Vanwege financiële problemen, vleermuizen en houtworm in het pand is er nog steeds niets gebeurd. In 2016 is de eigenaar failliet verklaard en heeft de Belastingdienst een claim op het pand gelegd.

Tilburg - Bankgebouw Van Mierlo, Spoorlaan 348 (zie ook onder Eindhoven)

Kraaijvanger Architecten (Herman Kraaijvanger) heeft van de toenmalige Bank van Mierlo opdracht gekregen om voor verschillende Brabantse steden bankgebouwen te ontwerpen. Deze gebouwen lijken sterk op elkaar. In Tilburg, Eindhoven, Den Bosch en Helmond zijn de exemplaren nog te bewonderen. Het is naoorlogse architectuur die wat betreft grandeur iets van Italiaanse palazzi weg heeft, maar in een soberdere vormgeving. In Tilburg is de deuromlijsting ontworpen door kunstenaar Hans Claesen. De plannen om dit bankgebouw te slopen zijn ondertussen van de baan.

Tilburg - Kazernehof 76, Lancierskazerne

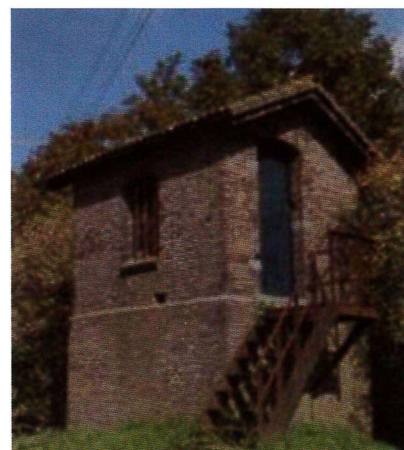
De voormalige paardenstallen van de Lancierskazerne zijn in carrevorm gebouwd. Later zijn ze verbouwd tot textielfabriek BeKa en nog later tot Regionaal Archief Tilburg (RAT). Voor de rechtere vleugel van het Kazernehof is een plan ontwikkeld voor de bouw van veertien appartementen. Dit is een overprogrammering van woningen in één vleugel van een carré. Het contrast met de andere twee vleugels wordt zo groot. De buurt is niet blij met dit plan en protesteert. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed heeft een negatief advies gegeven, maar de gemeentelijke omgevingscommissie juist een positief advies. De omgevingscommissie een positief advies. Uiteindelijk komt het plan er gewoon door. Architect en projectontwikkelaar houden vooral rekening met de historische waarden aan de binnenkant van de woningen. Balken en zuilen/pijlers worden behouden en in het zicht gelaten. Aan de buitenkant wordt het zicht wel anders.

Kazernehof

 Waalre - afgebrand gemeentehuis

Het raadhuis van Waalre is in 2012 afgebrand. Lang was het niet duidelijk wat er met de overblijfselen van het rijksmonument zou gebeuren. In 2016 is bekendgemaakt dat er een nieuw gemeentehuis wordt gebouwd op de locatie van het oude, waarbij een groot deel van het casco van het rijksmonument bewaard blijft.

Vissershang

Hank (gemeente Werkendam) - Gemaal Vissershang, Vissershang 4

Gemeente is bereid het gemaal op de monumentenlijst te zetten, als de aanvrager, Heemschut, zelf de waardebeoordeling verricht. Heemschut gaat op onderzoek uit en krijgt ook informatie van plaatselijke heemkundekringen en van de Nederlandse Gemalenstichting. Gemaal Vissershang 4 blijkt deel uit te maken van een reeks gemalen (21 in totaal) die elektrisch aangedreven werden vanuit een centrale in Hank. Deze elektrische centrale en de gemalen functioneerden in 1902 al elektrisch. Een unicum! Momenteel zijn er nog vier andere gemaaltjes die min of meer intact zijn. De centrale is reeds gemeentelijk monument. Heemschut wacht nu op gemeente Werkendam tot die overgaat tot aanwijzing van het gemaaltje tot gemeentelijk monument.

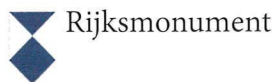
Zicht op bosschages waar nieuwbouw orangerie gepland is

 Woensdrecht - Mattemburgh, Antwerpsestraatweg 181

Landgoed Mattemburgh is een relatief gave 19e eeuwse buitenplaats gelegen in gemeente Woensdrecht. In 2005 is de bestaande orangerie herbestemd tot horeca. Nu, ruim 10 jaar later wil de eigenaar (Brabants Landschap) uitbreiden. Het plan betreft de bouw van een nieuwe orangerie ten behoeve van winterstalling van de collectie kuipplanten. Het is zaak dat bij de ontwikkelingen geen cultuurhistorische waarden verloren gaan. Om deze reden is de commissie met de eigenaar en architect om tafel gaan zitten. Alhoewel er goed nagedacht was over de plannen is door toedoen van commissie Heemschut het plan op detailonderdelen gecorrigeerd.

Nieuwe Projecten

(gestart in 2016)

Rijksmonument

Gemeentelijk monument

Aarle-Rixtel

Aarle-Rixtel - Croylaan 4

Deze boerderij is een gemeentelijk monument. De nieuwe eigenaar heeft de dakpannen er van afgehaald, waardoor de monumentale houtconstructie al maandenlang onbeschermd in weer en wind staat waardoor muurdelen omgevallen zijn. Heemschut Brabant heeft de gemeente gevraagd te handhaven.

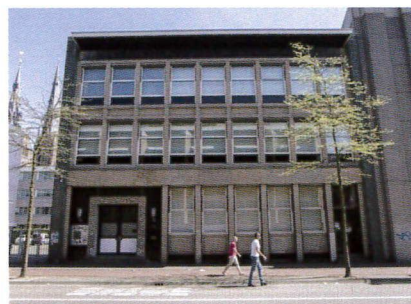
Boxtel - Bossche School pand, Prins Hendrikstraat 45, zustershuis
Het zustershuis in Bossche School stijl wordt door sloop bedreigd, vanwege hoogbouwplannen voor dit gebied met de naam Stapelen. Het zustershuis is ontworpen door architect Dick Pouderoijen, leerling van Dom Hans van der Laan. Actieve burgers van Boxtel en omstreken zetten zich in voor behoud. Hilde de Haan, deskundige van de Bossche School architectuur geeft een lezing over het Plastische Getal. Heemschut ondersteunt het initiatief, maar besluit niet in de actiegroep te stappen, omdat het gebouw uit de jaren 1986-1991 stamt. Het is dus relatief jong.

Brouwerij Dommelen

Dommelen (gemeente Valkenswaard)- Brouwerij, Brouwerijplein 87,
Heemschut wordt gevraagd haar medewerking te verlenen om de Dommelsche Bierbrouwerij op de rijksmonumentenlijst te krijgen. Een enthousiaste groep, waaronder een politieke partij, pleit hiervoor. Het gaat vooral om plaatsing op de rijksmonumentenlijst en niet op de gemeentelijke monumentenlijst. De gemeente staat namelijk al positief tegenover de aanwijzing op de gemeentelijke monumentenlijst en is hier al mee bezig. Heemschut laat weten dat ook plaatsing op een gemeentelijke lijst genoeg bescherming biedt. Heemschut biedt aan mee te werken om een meer gebiedsgericht onderzoek te laten doen waarbij ook Dommelen meer op de kaart gezet wordt, waarbij de brouwerij als (toeristische trekker) kan worden ingezet.

Drimmelen - Koewachterswoning aan het Gat van de Ham
Het betreft van oudsher een boerderijtje van de poldereigenaar of de Staats Domeinen. De huurder/ bewoner paste op het jongvee van boeren die inschaarden in de gorzen, dijken en poldertjes. Die konden niet zelf op hun vee letten. Dat deed een koewachter. Tegenwoordig wordt het voorhuis verhuurd als vakantiewoning. De rest van de woning is provisorisch waterdicht gemaakt. Deze situatie is niet houdbaar, Heemschut Brabant probeert tot een duurzame oplossing te komen met de betrokken instanties.

Bankgebouw Van Mierlo

Eindhoven - Bankgebouw Van Mierlo, Wal 15 (zie ook bankgebouw Van Mierlo - Tilburg)

De Eindhovense variant van de toenmalige Van Mierlo bank is voor wat betreft de monumentale kunst de rijkste (in vergelijking met de andere Brabantse banken) met onder andere een raam van Louis van Roode en een deuromlijsting van Niel Steenbergen (bewoner van het eerder vermelde 'Oostenrijkse huis' te Oosterhout). Gemeente Eindhoven heeft aangegeven dat de bescherming van het pand is geregeld in het bestemmingsplan en dat met de eigenaar gesprekken worden gevoerd waarbij de borging van cultuurhistorische waarden worden meegewogen.

Heeswijk - Kasteel Heeswijk, historische klinkerbestrating oprijlaan. Heemschut heeft contact opgenomen met de gemeente en de provincie en deze hebben aangegeven hier zeer zorgvuldig mee om te gaan. Dit is ook meegedeeld aan de melder.

Heusden - Kasteel d'Oultremont

Heemschut Brabant kreeg een melding dat het roze kasteel d'Oultremont (uit het voormalige pretpark Land van Ooit) aan verwaarlozing onderhevig is. Omdat het gaat om een rijksbeschermd monument is de eigenaar verplicht het pand te onderhouden. Een aantal enthousiaste vrijwilligers pakt plannen op om dit terrein op te knappen, maar de gemeente ging hier niet in mee. Eind 2016 wordt bekend dat de realisatie van een diagnostisch medisch centrum met internationale uitstraling op dit terrein van de Poort van Heusden gaat plaatsvinden.

d'Oultremont

Hilvarenbeek - Verharding zandpaden

De gemeente Hilvarenbeek was begin 2016 voornemens een zeer essentieel en onlosmakelijk onderdeel van het geheel, zijnde een historische zandweg die eeuwenlang de hoofdverbinding vormde tussen de Noordelijke Nederlanden, Den Bosch, Hertogdom Brabant, Brussel e.v. voorgoed te verharderen. De weg ligt vlakbij landgoed De Utrecht. De plaatselijke heemkundekring poogt de weg een monumentenstatus te geven. Ook de Brabantse Milieufederatie houdt zich ermee bezig. Heemschut houdt de ontwikkelingen in de gaten.

Nuenen - Gerwenseweg 3

Dit pand is ernstig verwaarloosd. Heemschut Brabant heeft met het oog op de nieuwe erfgoedwet de gemeente gevraagd om te handhaven.

Oploo - verplaatsing langdeelschuur van Striep naar Blauwstraat

Boerderij en schuur kwamen enige tijd geleden te koop. Om de verkoop te vermakelijken zijn de objecten apart te koop aangeboden. De schuur is verkocht, maar vanwege haar ligging in een LOG-gebied is een woonfunctie op deze schuur niet mogelijk. Er ligt nu toestemming van de gemeente om op een andere locatie op het perceel te mogen bouwen, waarbij de cultuurhistorisch waardevolle schuur wordt gebruikt. De angst van Heemschut is dat een technische goede schuur verdwijnt en hiervoor nieuwbouw in de plaats komt.

Nuenen

Roosendaal - deel Tongerlohuys

Delen van de arcade van de galerijvleugel zijn vermoedelijk zonder vergunning gesloopt. Samen met Stichting Beeld achterhaalt Heemschut Brabant of er bij dit project fouten zijn gemaakt in de vergunningverlening, of dat de sloop aan dit rijksmonument zonder vergunning is uitgevoerd.

Roosendaal - Heerle - Schuur aan Moerstraatseweg 14

De eigenaren van de in oorsprong 18^e eeuwse boerderij met achterliggende schuur willen de schuur herbestemmen. De familie woont in de langgevelboerderij en wil graag een gastenverblijf in de schuur maken. Dit is in strijd met de regels, omdat hiervoor twee woonfuncties op het perceel moeten komen te liggen. Gemeente Roosendaal kijkt naar de provincie voor advies, maar dit blijft tot nu toe uit. Heemschut Brabant tracht dit proces in beweging te zetten.

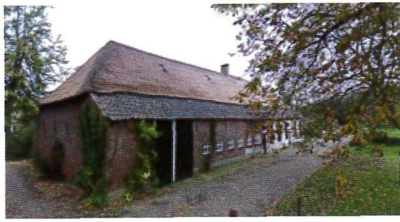
Schaijk – woonhuis Jan de Jong

Er is een aanvraag tot rijksmonument gedaan bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Heemschut heeft hierop (nog) geen reactie ontvangen.

Schijndel - boerderij Kerkendijk 130

Deze langgevelboerderij uit 1870 is aangewezen als een cultuurhistorisch waardevol pand. De eigenaren willen de boerderij afbreken en herbouwen op een andere plaats. Het doel is de boerderij als woning splitsen. De gemeente heeft hiervoor een sloopvergunning afgegeven. Heemschut Brabant heeft samen met de plaatselijke heemkundekring en de Stichting Brabantse Boerderij bezwaar gemaakt.

Schijndel

Son en Breugel – aanwijzing gemeentelijke monumenten

De gemeente Son en Breugel heeft in 2016 een nieuw monumentenbeleid opgesteld. Als vervolg heeft de gemeente twee monumentenlijst gemaakt: een A-lijst met potentiële gemeentelijke monumenten en een B-lijst met cultuurhistorisch waardevolle panden. Naar de bevolking toe is dit nooit goed uitgelegd. Met als gevolg dat er weerstand is ontstaan door eigenaren, van wie het pand op één van deze twee lijsten terecht was gekomen. Men vreesde voor de vrijheid. Een aantal bezwaarmakers verenigde zich in de stichting 'Samen Sterk'. Zij spande een rechtszaak aan tegen de gemeente. Son en Breugel heeft daarom de lijsten teruggetrokken en besloten dat ze eerst naar haar eigen bezit gaat kijken of er een monumentale status aan toegekend kan worden. Heemschut Brabant houdt de ontwikkeling in de gaten.

Tilburg

Tilburg - reclamebordenbeleid

De gemeente Tilburg hanteert geen reclamebordenbeleid. Om het rijksbeschermd stadsgezicht toch eer aan te doen en niet te laten ontsieren door grote en opvallende reclameborden, zou het goed zijn als Tilburg een beleid initieert. Heemkundekring, Cuypersgenootschap en Heemschut Brabant reikt de gemeente voorbeelden aan, hoe tot een dergelijk beleid te komen.

Tilburg - Monumentale wandkunst aan de moskee in de Stedekestraat

De moskee in de Stedekestraat heeft een mozaïek aan de buitenmuur hangen, gemaakt door Jan Dijker. De Marokkaanse Vereniging wil als eigenaar het gebouw slopen en een nieuwe moskee plaatsen. De Werkgroep Monumentale Wandkunst wil echter het mozaïek behouden door het te herplaatsen aan het gebouw in de Spoorzone. Ook de gemeente Tilburg is positief gestemd. Alleen de vraag luidt nog: wie gaat dat betalen? De Werkgroep Monumentale Kunst trekt het project, Heemschut Brabant ondersteunt.

Muraltmuurtjes

Werkendam - muraltmuurtjes / dijkverhogingen, als cultuurhistorisch belangrijk aangemerkt

Een Muraltmuur is een muurtje bovenop een dijk, dat diende als alternatieve en goedkope dijkverhoging. Een muraltmuur bestaat uit drie of vier horizontale betonnen platen, van ongeveer een meter hoog, tussen betonnen staanders. De muurtjes worden door de gemeente Werkendam in het bestemmingsplan van de kern Hank als cultuurhistorisch waardevol aangemerkt, maar Heemschut merkt weinig van deze bescherming. Elke keer verdwijnen (delen van) muurtjes uit het straatbeeld. In Hank worden delen van de muraltmuur gesloopt ten behoeve van uitritten. Onder andere ter hoogte van Buitendijk 32 en Buitendijk 35. De illegale sloop wordt vervolgens gelegaliseerd door de gemeente. Zo houd je natuurlijk niets meer over of slechts een verzameling van losse elementen, terwijl juist de cultuurhistorische zichtbaarheid van de Muraltmuurtjes als lijn interessant is.

Zundert - Raambergweg

De Vlaamsche schuur op dit adres is een gemeentelijk monument. Een deel van de nok en de daaraan gekoppelde dakconstructie is bouwkundig in een slechte staat vanwege onvoldoende onderhoud. Het dak is hierdoor niet wind- en waterdicht meer. De bewoners op leeftijd kunnen niet in het onderhoud/herstel voorzien. Heemschut Brabant kijkt samen met de gemeente of er een oplossing is om de schuur (al dan niet tijdelijk) weer wind- en waterdicht te krijgen en houden.

Zundert – zandpaden

Op diverse locaties in de provincie speelt de problematiek van verharding van (historische) zandwegen. In Zundert zijn diverse zandpaden verhard met halfverharding (granulaat). De rechter heeft geoordeeld dat door deze manier van verharderen de cultuurhistorische waarden niet aan tast, Heemschut Brabant heeft ervoor gekozen geen verdere actie te ondernemen. De Brabantse Milieufederatie heeft wel een voorlopige voorziening ingediend, omdat de natuurwaarden wel worden aangetast. Heemschut Brabant blijft de problematiek in de gehele provincie volgen. Het (half)verharderen van dergelijke paden kan op andere locaties wel een bedreiging vormen voor het cultuurhistorisch erfgoed.

Granulaat verharding Zundert

Zundert – Markt 25

Het pand aan de Markt 25 wordt gesloopt om plaats te maken voor een appartementencomplex. Er wordt gesteld dat het pand in zo'n slechte staat is dat herbestemming geen zin heeft. Mede door inzet van Heemschut Brabant is er opheldering gekomen wat betreft de mogelijke monumentstatus van het pand. Eind 2016 is besloten dat het pand grotendeels wordt gesloopt, maar delen van het pand worden hergebruikt (o.a. delen balkconstructie en een zijmuur).

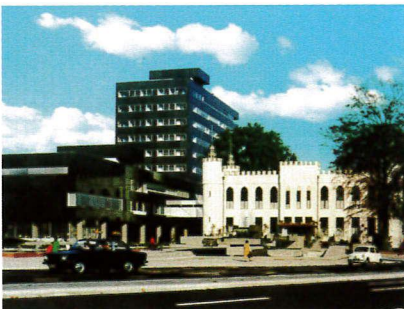
Uitgelicht

Wandkunst Hendriks

Tijdens sloopwerkzaamheden

Stadskantoor 1

Waalwijk - Monumentale kunst aan gebouw, Vredesplein

Aan het Vredesplein in Waalwijk stond tot eind 2016 een oude ambachtsschool uit 1949. Aan de buitenzijde van het pand bevond zich een monumentaal kunstwerk: een baksteenmozaïek van Berend Hendriks. In het interieur bevonden zich nog twee kunstwerken. De school is eind 2016 gesloopt, waarbij de kunstwerken verloren zijn gegaan.

Diverse partijen hadden zich hard gemaakt voor behoud, helaas heeft dit niet tot resultaat geleid. Met 15 tegen 13 stemmen heeft de gemeenteraad tegen de financiële bijdrage van de gemeente gestemd. Zij had het er niet voor over om €50.000,- te betalen voor de verwijderingskosten en ze vreesde voor de schadeclaim bij uitloop van de nieuwbouw.

Tilburg - Stadskantoor 1, Stadhuisplein 130,

In 2015 heeft Steenhuis Meurs een cultuurhistorische waardestelling gemaakt over Stadskantoor 1. Dit naar aanleiding van de herbouwplannen van de gemeente en de vele protesten die dit opriep. Erfgoedverenigingen, architecten, heemkundekringen en kunstenaars hebben zich verenigd in een groep ten behoud van het iconische beeld van het stadskantoor1 van de architecten Kraaijvanger. Ook is er een referendum gestart en is het aantal benodigde stemmen hiervoor binnengehaald. Tevens is er een aanvraag tot rijksmonument gedaan. Toch heeft de gemeente besloten het SK1 niet als een iconisch, monumentwaardig gebouw te behandelen, maar de plannen van de architect van Dedrie doorgang te laten vinden. Het gebouw dat bestaat uit drie elementen, die nu één geheel vormen, zal in de nieuwe situatie worden ervaren als losse gebouwen. Het gebouw wordt nu gekenmerkt door horizontalisme en in de nieuwe situatie zal een deel een verticale uitstraling krijgen.

Moerdijk - Gemeentelijke monumentenlijst

Door actief te reageren op het mogelijk verdwijnen van het dorp Moerdijk (omringd door zware industrie), en het aanwezige cultureel erfgoed is contact ontstaan tussen Heemschut, het Cuypersgenootschap, de gemeente Moerdijk en twee heemkundekringen. Tijdens de gesprekken met de wethouder is duidelijk geworden dat Moerdijk voor wat betreft de lijst met gemeentelijke monumenten niet volledig is. Daarop heeft de wethouder gevraagd gezamenlijk met Heemschut en de kringen de lijst met gemeentelijk monumenten zoveel mogelijk te vervolmaken. Er is door de betrokken partijen een lijst van 28 potentiële monumenten opgesteld. De gemeente gaat nog aan de slag met de aanwijzingsprocedure, waardoor de monumentenlijst van de gemeente Moerdijk zal uitbreiden.

Gemeente Moerdijk
Bron: moerdijk.nl

Overige activiteiten

Documenten:

Beleidsstuk over handhaving

Problematiek rond handhaving bij monumenten. O.a. het zonder vergunning uitvoeren van vergunningplichtige werken komt aan bod. Beleidsstuk is nog in concept.

Monumentencommissies en samenstelling hiervan

Monumentencommissies zijn verplicht en behoren uit meerdere deskundigen te bestaan. Mocht een gemeente geen eigen commissie hebben, moet dit worden uitbesteed aan externe (deskundige) bureaus. In de praktijk loopt het vaak anders. Uit onderzoek van Heemschut (2012) blijkt dat veel gemeenten geen of geen voltallige monumentencommissie hebben. In 2016 heeft het Monumentenhuis Brabant een onderzoek gedaan naar de samenstelling van monumentencommissies. Heemschut Brabant heeft diverse gemeenten zoals Roosendaal en Zundert op de wettelijk onvolledigheid van de monumentencommissies gewezen. Resultaten worden begin 2017 verwacht.

Kadermap

Er is in 2016 door Heemschut een kadermap samengesteld en uitgegeven aan alle commissieleden. Heemschut Brabant is bezig met een provinciale uitbreiding van dit document om werkafspraken vast te stellen en efficiëntie te vergroten.

Erfgoedwet en Omgevingswet

De commissie heeft in 2016 aandacht besteed aan de Erfgoedwet (in werking getreden op 1 juli 2016) en de Omgevingswet.

Tilburg

In Tilburg wordt gewerkt aan een Top 100 door diverse Heemkundekringen en erfgoedverenigingen waaronder Heemschut. Het is de bedoeling dat uit deze lijst in samenspraak met de gemeente Tilburg 100 objecten worden geselecteerd die gemeentelijk monument worden. De aanwijzing gaat gebeuren in twee etappes namelijk in 2017 en 2018, met ieder jaar 50 monumentenaanwijzingen. In Tilburg is een tweede monumentenboekje uitgegeven van 100 panden die ofwel al monument zijn dan wel monumentwaardig zijn. Hiernaast ondersteunt Heemschut Brabant werkgroep De Torenklok. Deze komt op voor behoud kerkklokken en inventariseert ze en beschrijft ze en neemt het geluid op. Het geluid is te vinden op YouTube.

Excursie(s):

In 2016 is er door de commissie Noord-Brabant geen excursie georganiseerd. De commissie is voornemens dit wel in 2017 te doen.

Overig:

Nationaal Monumentencongres

Enkele leden van de commissie zijn naar het Nationaal Monumentencongres in Rotterdam geweest. Hier zijn diverse lezingen bijgewoond.

Open Monumentendag

Tijdens de open monumentendagen is er op diverse locaties in Brabant geflyerend door commissieleden.

Drukwerk:

Jaarverslag 2015

Begin 2016 is het jaarverslag 2015 gedrukt in kleine opmaak (500 st.). Eind augustus 2016 is naar elke Brabantse gemeenteraad en college van Burgemeester en wethouders een kopie van het jaarverslag gestuurd en een folder (druk 2016) bijgevoegd.

Heemschutfolder Brabant

In 2015 is een folder ontworpen ten behoeve van Heemschut Brabant. Deze folder is in kleine opmaak gedrukt (1000 st.). In 2016 raakte deze folder op, en is de folder geactualiseerd en opnieuw gedrukt (2500 st.).

Nieuwezijds Kolk 28, 1012 PV Amsterdam
T 020 622 52 92 | E info@heemschut.nl

E heemschut.brabant@gmail.com
www.heemschut.nl